

Avstrijsko-italijansko bojišče.

Včeraj dne 24. novembra je minolo pol leta, kar irmsmo z Italijani vojsko. Najhujše bojišče, a tudi najslavnejše bojišče! Milijonska italijanska armada bruha neprenehoma ogenj v naše maloštevilne, a kot jeklo trde čete, toda naprej ne more! Posebno zadnji čas so italijanski napadi izredno hudi. Dne 1. decembra se otvori italijanski parlament in general Kadorna bi rad pokazal kake uspehe gospodom poslancem. Pol leta že preliva kri, izrablja narodno italijansko gospodarstvo, prinaša bedo, glad in pomanjkanje v deželo, a uspehov se nima pokazati nobenih. Za to sedaj pred 1. dec. tako divjanje na italijanski strani. Bog čuvaj naše junaške branitelje še nadalje!

Posebno veliko trpi zadnji čas Gorica in sosedni kraji. Kadorna nima slabega okusa in hoče državnemu zboru pokloniti Gorico. Toda smola, naši Gorice nočejo dati. In dosedaj še je vedno bilo tako, česar Borojevič s svojimi vojaki ni hotel dati, tega tudi Italijani niso dobili.

Italijani zažigajo Gorico.

Najprej so Italijani več dni strašno obstreljevali Gorico, dne 18. nov. ob 5. uri zjutraj pa je začela italijanska artilerija bombardirati Gorico tudi z vzgalsnimi granatami. Mesto se je spalo. Prebivalstvo je v prvem trenutku bežalo iz hiš poteka pa iskalo zavetja v kletih. Kmalu so se vneli razni deli mesta. Bombardiranje je trajalo ves dan do noči. Po glavnih ulicah so ležali v hipu drobci razbitih šip, kamenja, ometa in opeke. Ogromne jame so nastale na trdem granitnem tlaku in raz hiš so visele polknice, zlebovi in hišna oprava. Pogled na to razdejanje je bil grozen in strašni vtis so povečale še črne plasti dima ki so krožile nad celim mestom.

Begunci, ki so prišli iz Gorice, opisujejo strašne trenutke, ki so jih ta dan doživeli v mestu.

Kot da bi bil sodni dan. Ljudje so čepeli v skruti v kletih, da si rešijo vsaj ubogo življenje. Italijani so streljali z granatami iz topov, sovražni metanci pa so metali na gorico bombe. Med drugimi so začela goreti goriška realka, Trgovski dom, malo semenišče, Verletova hiša, Fajtova hiša, De-franceschijeva hiša, Parkhotel, mestno kopališče. Težke granate so padle na glavarstvo, dalje na policijo, hotel »Post«. Porušene so hiše okoli Travnika, Rastela, Gosposke ulice, ulice Vetturini, Semeniske ulice. Popolnoma razrušeni in požgani so deli okoli južnega kolo dvora in deli okoli ulice Luigia. Laški letalec je vrgel bombo na krasno stavbo — biser Gorice — škofove zavode, iz katerih se je okrog 1. ure popoldne dvigal dim.

Drugi dan dne 19. nov. so Italijani zopet že ob 5. uri zjutraj začeli obstreljevati Gorico, a so kmalu prenehali. Le ena hiša, Žgavčeva na Placuti tik župnišča, se je vnela in zgorela. Proti osmi uri pa je obstreljevanje končalo. Nad mestom se so vedno ležale debele plasti dima, črne in umazane. Gorica je razdejana, razrušena in požgana. Groza se plazi po njenih ulicah.

Goriško dijaško semenišče v razvalinah.

Težke vzgalsne granate so dne 18. novembra s hreščanjem, ki je pretresal kosti in mozeg, udarja-

nes smo rekli, da se nosi po gosposke), toda ta krila so bila že zbledela, oguljela. Stanovala je v majhni, temačni izbi v občinski hiši. Ali še to sobico je morala deliti s starim barščem, ki je večkrat prihajal domov pijan in ni imel nobenih ozirav do nje. Kmetiškega dela ni ne znala, ne smogla; beračiti jo je bilo pa sram. Pletla je ljudem nogavice (šivati ni več videla). Živila se je s tem, kar so ji ljudje dali za to. Iz ubožnega zaklada je dobivala kakšen groš in za to si je kupovala kavo. Toda kakšna je bila tista kava! Pa sem vendar čisto slišal od žda, ki so hodile k nam: „Kaj boš, Reza je slakoseda! Samo kavo bi pila, a da bi človeka za kaj prosila — in kdo bi ji rad ne dal? Bog ne daj — rada bi voljala za gospo!“

Jaz vsega tega tedaj še nisem imel, pa vendar se je to meni vedno zdelo grdo. Moja mati so se za Rezo vselej potegnili.

Bilo je nekoč jeseni. Na našem vrtu je bilo že skoraj vse drevje golo, le na hruški so še rumeneli listi. Prišel sem iz cerkve domov. Mati so me poklicali v kuhinjo in mi tam vtaknili v žep dva zavitka s kavo in sladkorjem. V ruti pa zavito potico (gotovo so si jo bili sami pritrkali od ust), pa so mi zašepetali: „Na pa nes brž Rezi. Reci, da ji to pošiljam za praznike — pa ne povej nikomur nič, da veš!“

„Že vem!“ In kot bi trenil, sem bil tam. Kar zdirjal sem k Rezi. Sedela je pri majhnem oknu, pa nogavico je pletla. V sobici je bilo temačno, varlo in vlažno.

le pod grad v smeri cerkve sv. Antona novega. In kmalu so se vzdigali črni oblaki dima iz starega semenišča, ki je bilo kmalu v plamenih. Visoko je švigal ogenj iz stare, častiljive stavbe, v kateri je preživel naš pesnik Simon Gregorčič svoja leta na gimnaziji in iz katere je došlo toliko goriške inteligence, duhovske in posvetne. Okoli poldne je pogorela vsa notranjščina, le tupa tam je v prtljaju sikal iz pogriska mal plamen. Ostalo je le zidovje, črno in zamazano.

Goriški Trgovski Dom — v plamenih.

Krasnega slovenskega doma ob Ljudskem vrtu ni več. Zjutraj, dne 18. novembra se je vnela gledališka dvorana in po velikem trudu se je posrečilo mestnim ognjegaščem, da so omejili požar. A popoldne je iznova izbruhnil in se razširil v prvo in drugo nadstropje in že proti večeru je bil ves Trgovski Dom v plamenih, ki so švigali iz vseh okenj in balkonov. Med prasketanjem in šviganjem ognjenih zubljcev so se rušila nadstropja in vsak napor ognjegaščev, ki so zopet prihiteli, se je zdelo, da je zaman. A ko so Lahi zapazili ognjegašče, so jih pričeli obstreljevati s šrapneli, ki pa niso povzročili nobene škode. Pogled v noči na gorečo stavbo je bil strašen. Plamen je visoko švigal proti nebu in razsvetljeval vso okolico. In krasna stavba, ponos goriških Slovencev, je pogorela do tal.

Kako je sedaj v Gorici?

Ona lepe solnčne Gorice ni več in vsaka misel nanjo, ki leži razdejana in porušena, te zaboli. Ulice so prazne, le tupa tam bega samotni človek in kmalu izgine. Vse ulice so razrite, prazne, vse življenje, glasno in smajajoče je izumrlo na njih in na obrazu vsakega človeka leži groza, ko švigajo nad mesto ogromni ptiči smrti.

Cudovito mirno je ostalo prebivalstvo. Nobene razburjenosti, nobenega brezumnega letanja ni bilo, kajti živci so ob fronti ojekleneli in razum je prevladal. Skrili so se v varne kleti in skrivališča, zato je bilo tudi silno malo zrtev. Materijalna škoda pa je ogromna.

General Borojevič govori z vojniki slovenski.

Crnovojnik Josip Kleva, doma v Maliji pri Portorožu v Istri, piše svojemu očetu z ital. bojišča, dne 1. novembra:

Dragi oče! Današ sem bil tako srečen, da sem bil pri sv. maši v cerkvi neko zapuščenih vojakov. Torej si moram sami misliti, kakšen vtis je napravila sv. maša na nas vojake, ko je naš d. g. vojni kurat pred sv. mašo lepo pridigoval. Po sv. maši je bil sv. blagoslov in potem smo zapeli par kitic cesarske pesmi. Vsak je gorečo molil. Bili smo zelo srečni. Bog daj, da bi se kmalu v domači cerkvi tako udeležili presvete daritve.

Dne 26. oktobra smo se preselili iz bojne črte v neko zapuščeno vas in tam smo defilirali pred našim poveljnikom armadnega zbora, zvečer pa pred poveljnikom 5. armade generalom Borojevičem, kateri se je z vojniki razgovarjal tudi v slovenskem jeziku. Drugi dan se nam je pisмено zahvalil sam nadvojvoda Friderik, ker je naš bataljon dne 22. okt. pri belem dnevu pri Triču z golim bodalom (z jurišem) vrgel Italijane nazaj. Bile so same sveže italijanske čete. Dva regimenta sta zaman poskušala celo noč, da bi sovražnika ven spravila. Zjutraj ob 8. uri, ko smo prišli mi, pa je moral bežati in v divjem begu pustiti nekaj municije, strojno puško, ročne granate in veliko drugega vojnega gradiva, ter strašne kupa mrličev in 111 ujetnikov. Malokateri je odnesel, pete zasledovali smo jih smiraj za petami in tako smo rešili celo fronto italijanskega obkoljenja.

Da dragi oče! Četudi še sto let živim, 22. oktobra nikoli ne bom pozabil, 22. oktobra je tudi moj rojstni dan. Zatorej se hočem vsako leto na isti dan udeležiti sv. maše za spomin na strašni boj našega bataljona, ter moliti za tovariše, ki so v boju padli.

„Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ sem jo pozdravil.

„Na vekomaj, amen. Kdo pa si ti?“

„Tukaj vam pošiljajo mati nekaj za praznike“, sem dejal namesto odgovora in stopil bliže k njej. Poznala me je po glasu. „A, ti si ljubiček moj, Bog te sprini!“

Vzela je zavitka in ruto, jo razvohajala, in ko je videla, kaj sem ji prinesel, je od veselja zajokala. Solze so ji teklo po bledem, nagubanem licu. Še izpregovoriti ni mogla. Prijela me je za glavo in me poljubila na čelo. Ta poljub me še danes graje v duši. Naglo sem vzel ruto, pa tekel. Vpila je starka nekaj za menoj, pa ne vem, kaj; nisem se vrnil.

Takrat nisem nikomur znil besedice o tem; no, zdaj pa že lahko povem: Mati moja so že odšli z Rezo vred v večnost. Tam dajeta skupaj o sebi odgovor. Meni je pa ostal na vse to samo spomin, sladak kakor prijeten sen, nežen kakor narodna pesem in neugasljiv kakor zvezda na nebu.

Ne morem trditi, da so vsi javni berači taki, kakršni so bili oni v Zaroščah, toda prav dosti jih je pa takih. Tajni berači so pa vsi taki, kakršna je bila Reza. Prijateljček dragi, komu boš dal odšihmal zilaščino?

Kadornovim hlapcem ostane Doberdobska planota v spominu.

Z Doberdobske planote se nam dne 14. novembra poroča:

Kakor že večkrat, tako so se tudi dne 10. in 11. novembra začeli Kadornovi hlapci zaganjati s svojimi bučami proti našim postojankam. Zaganjali so se kakor kozel v močan zid. Kozel buta tako dolgo v zid, da se mu glava razbije. Tako se je tudi Lahu zgodilo. Častniki so jih s samokresom v roki priganjali proti nam. Mi smo takoj opazili, kdo je po eljniki naskakujoče čete in temu smo hitro zmešali njegovo kri, da se mu je pomirila in postala hladna. Ni mi sicer mogoče natanko poročati, kako so Lahi napadali, samo toliko vam rečem, da so kakor naša 5. kr-tvovali več sto vojakov. Približali so se našim postojankam na deset korakov. Preostali so se obrnili in v divjem begu bežali nazaj. Sledile so jim naše ročne granate, kroglice strojnih pušk in naša izvrstna artilerija.

Polentar, ki je zapustil enkrat svoje zavetišče, se ni več vrnil, ampak napojil je s svojo krvjo krvoželjno Doberdobsko planoto. Tako se je ponavljalo do trde noči. In ko je nastopila tema se je po vseh naših postojankah oglašala pesem: „Slovenski fantje mi smo mi“ i. t. d.

Pozdrave vsem domačinom in čitateljem „Slov. Gospodarja“, katerega tudi mi radi prebiramo v strelskih jarkih. Janez Mikša, narednik iz Pervene pri Moškanjcih; Franc Weber, štabni narednik; Vincenc Jamovnik; Ignac Ratak, desetnik iz Dornove; Mihael Mollan, četovodja iz Pišec; Anton Gošnjak; Matija Zadravec in J. Stajko, trobentač.

Big kaznuje Italijane.

Alojzij Kocijan, doma iz Bizeljskega pri Brezicah, nam dne 15. novembra poroča sledeče iz italijanskega bojišča:

Poročam vam, da skozi 13 mesecev, kar se nahajam na bojišču, nisem bil še med tako strašnim artilerjskim ognjem, kot sedaj pri zadnji italijanski ofenzivi. Boji proti Rusom so bili hudi, a še hujši se vršijo na tukajšnjem bojišču. In komaj se je končala tretja italijanska ofenziva, in že zopet je začel Lah besneti s svojo težko artilerijo. Človek bi mislil, da se celi svet podira, kadar začnejo grmeti težki topovi. Spomnil se je tudi na našo baterijo, ki mu neki najbolj ovira pot proti Trstu. Z vsemi kalibri nas je obstreljeval, a popolnoma brezuspešno. Niti eden od nas ni zadel, kar se moramo edino le Bogu zahvaliti, da nam je do sedaj ohranil zdrave in čvrste ude. Končno se nam je posrečilo sovražnika prisiliti, da je ustavil svoj ogenj. Priložnost sem imel opazovati prizor, ko so naše baterije učinkujoče streljale na sovražne. Italijani so zapustili svoje topove in zbežali na vse strani kot zajci, kadar jih psi prepode. Res smešno jih je bilo gledati.

Topovi, strojne in navadne puške, zrakoplovi in ročne granate delajo na bojišču godbo. Kadar začne ta goiba igrati, plešejo polentariji tako, da kar v zrak odskakujejo. Po končanem plesu jih pa le malo ostane pri življenju. Ostali si bodo pač dobro zapomnili, kedaj so se učili plesati po avstrijski godbi. Kadornu se še vedno sline cedijo po naši rodovitni slovenski zemlji. Zagotavljamo vam vsi slovenski fantje, da dokler se še bo pretakala kri po naših žilah, ne bode nikoli polentar gospodaril na prekrasni naši slovenski domovini.

Bog nam podeli zmago in skorajšni mir, potem pa na veselo svidenje v zeleni Slovenski Štajerski. Pozdrave od slovenskih fantov topničarjev.

Slovenskim ženam in dekletom.

Slovenski pionirji nam pišejo dne 16. nov. z italijanskega bojišča:

Malo se sicer sliši v „Slov. Gospodarju“ o krepkih ptujskih pionirjih, pa vendar tudi mi delamo vstrajno in pogumno za blagor drage domovine. Obiskala nas je sicer prej zima kot Vas, drage Slovenke na Štajerskem, pa to ne more zadrževati železnoga Slovenca, ki je že tolikokrat naklestil izdajkega polentarija. Res, malo je včasih sitno, kadar pletemo mreže za Laha pred našimi postojankami; zato pa drage slovenske žene in dekleta: pletite le pridno rokavice in nogavice, da ne pridemo brez nohtov domov.

Tem težkim dnevom pa se pridružiti tudi kake vesela urica pri topli pečki. Pa vsaj veselega Slovenca pravzaprav nič žaliti ne more. V najhujših dneh doni mila slovenska pesem med sivimi koroštimi skalami. Zato pa Slovenke! Le pogum! Laha bomo zvilili v kozji rog, potem pa se vrnemo kot zmagovalci na zeleno Slovensko Štajersko. Do tedaj pa nam pripravite domačih klobasic in drugih krepčil. Iskrene pozdrave do svidenja pošiljajo:

Alojzij Berlič, štabni narednik iz Gereče vasi pri Ptuj; Miško Runovec, narednik; Jožef Zelenko, četovodja iz Podvine pri Ptaju; Adolf Gabrič, desetnik iz Brezice; Janko Slavina, poddesetnik iz Ljutomer; Florjan Tur-

šek, poddesetnik iz Pobrežja pri St. Vidu; Eric Zupanič iz Geredje vasi pri Ptaju; Friderik Selinšek iz Zatolič na Dravskem polju; Janez Tuš, stotnijski kuhar iz Jarenine pri Mariboru in Alojzij Papaher iz Selnice nad Mariborom.

I, i, i, to so pa polentarji.

Naš prijatelj Franc Motnik nam piše dne 13. novembra, kako so naši natepli Italijane:

Nekoliko hočem opisati, kako smo polentarje nabili in kako se je moj prijatelj odlikoval. Tukaj v strelskih jarkih smo se več dni prav lepo zabavali. Prišla sva skupaj s starim prijateljem iz Galicije, z Jožefom Kopašar, ki je doma, če se ne motim iz Ljubnega v Savinjski dolini. Ta fant je vedel veliko pripovedk in je zmiraj bril norea iz polentarjev. Neko jutro pravim: "Ti, Kopašar, včeraj so se pa polentarji izmenjali, so drugi prišli proti nam. Danes mislijo napadati." Prijatelj pa pravi: "Naj le napadajo! Bomo pa frišne polentarje natepli. Če me misliš s tem splasiti, ti povem, da me ne boš." In ravno v tem hipu nam naznanijo stražo, da Lahi že gredo proti nam. Hitro posmučemo v strelske jarke, jaz h Kopašarju, mojemu prijatelju. Ko jih prijatelj Jože zagleda, reče: "I, i, i, to so pa polentarji". In že jih leži nekaj pred njim. Dobro je meril, pa tudi drugi tovariši so storili tako. Boj ni trajal dolgo. Polentarjev je zmanjkalo. Tu in tam se je še kateri pokazal in glej, čez nekaj trenutkov se jih je vse črno vsulo z griča. Takrat pa je bil moj prijatelj ranjen. Mi smo jih dobro nabili. Kar kupi se se napravili pred nami. Naše vrlo topništvo je dobro delovalo. Ko se ozrem okoli, zagledam svojega prijatelja obvezanega. — Prišel je že z obvezališča. Obvezan je bil čez desno oko. Qdslej je meril z levim očesom, pa še jako dobro, a ne dolgo. Saniteje ga je prijel in moral je iti nazaj.

Ko je boj pojenjal, sem šel k svojemu prijatelju, da ga še vidim. Težko mi je bilo pri misli, da se bova morala ločiti. Kdo bo sedaj znal kaj mičnega pripovedovati? Ko pridem k prijatelju, mu ravno pravi drugi tovarš: "Vidiš Kopašar, ko bi zraven mene bil, pa bi ne bil ranjen." Kopašar pa mu odgovori: "Jaz sem moral iti tja, kjer jih je bilo kaj; skrivat se pa na bojišče nisem prišel." Poslovil sem se od dragega Jožeta, ki je šel v bolnišnico, a mene je pustil na bojišče.

S tirolskega gorovja.

Telefonist Alojz Manko piše prijatelju h Kapeli:

Po dolgem času zopet par vestic z Dolomitov, kjer imamo pravo tursko zimo že dobre tri tedne. Debela bela odeja, ledena burja in zlasti plazovi niso tu nič manj nevarni sovražnik ko laške granate in šrapneli. Vsak hip se spusti plaz in gorje mu, kogar zaloti; izgubljen je. Zato je dala vojaška oblast potrebna navodila in pripomočke, da se ko likor mogoče preprečijo nesreči. Vsem se ne da izogniti. Dne 11. novembra sta bila odposlana dva telefonista in en civilni delavec, da popravijo telefonske zveze. Vrnili se ni nobeden. Drugi dan so našli vse tri pod snežnim plazom — mrtve.

Kdor ni sam videl teh v nebo štrlečih skal, si ne more napraviti niti približne slike o delu, ki ga tu vršimo. Če bi prišel po dolini najbolj sloveč hribolazec, pa bi se mu reklo, tam gori na tistih vrhovih so vojaki in topovi, bi rekel: Če vse, to pa ni res, ne verujem! In vendar je tako. Kar se zdi človeku nemogoče, to napravijo tu kar čez noč, dobredno čez noč, kajti po dnevu ni videti žive duše. Ne moreš si pa predstavljati, kaj prenesejo ljudje in živina ponoči. Koder človek pri belem dnevu s težavo sem pride, tod pri našo s tovarni mi konji noč za nočjo hrano, obleko, kurivo, strelivo in razne potreščine, da se tako preskrbimo za čas, ko bomo odrezani od prometa. Zgodi se neredko, da te naše dobronike sredi po'a zasiple veter s snegom da ne morejo ne naprej ne nazaj. Vojaki jim morajo z lopatami nasproti, da jim odmečejo sneg s poti, kjer so pred kako uro opravljali isto delo. In ti junaki, ki noč za nočjo prekoračijo dobre štiri ure dolgo težavno in nevarno pot, naj bo vrme kakršnokoli, so naši vrlji Tirolci. 17 letni fant jim je vodnik. Prinesli so nam ti ljudje živil, ko so nas Lahi najhuje obstreljevali, ko so granate padale okoli njih, da so konji prha'i in hoteli zdvijati.

Občuten mrz imamo tu zgoraj v višini nad 2700 m, združen s sneženim metežem. Nocoj, ko to pišem, so morali nam namenjeni tovari ostati na sredini pota, ker je plaz, povzročen po sovražnih streljih, zasul stezo. Vojaki so ravno odšli, da vsaj najpotrebnejše prinesejo sami gor. Z vsem smo precej oskrbljeni. Zavrt sem v dolg topel kožuh ko imam nočno službo pri telefonu. Jako se mi je priljubila ta naprava, posebno zato, ker mi takoj prinese novice, če pade kak Niš ali Kragujevac. In tako kljubujem zimi z vsemi njenimi vojnimi prijateljstvi. Vmes imamo za izpremembo včasih krasne dneve, da oko občuduje in srce čuti divno

lepoto dolomitskih vrhov, zlasti ob solnčnem izhodu in zahodu.

Najtežja fronta svetovne vojne.

Švedski generalnoštabni stotnik Gada je obiskal soško fronto in se je o svojih vtisih na tem bojišču izrekel tako-le: "Svet niti ne pojmi, kaj tu izvršujejo avstrijski vojaki. Najtežja fronta svetovne vojne je italijanska fronta. Nepremagljiva vztrajnost in odpornost teh vojakov se ne more dosti občudovati." — Ti občudovanja vredni junaki so jugoslovanski vojaki.

Obstreljevanje Gorice.

Kakor pravi uradno poročilo z dne 23. novembra, je Gorica vsled italijanskega obstreljevanja v času od dne 18. do dne 21. novembra trpela občutno škodo. Ubitih je bilo v tem času 20 civilnih oseb, 30 pa je bilo ranjenih. 46 hiš je popolnoma, 250 težko, 600 pa lahko poškodovanih. Dne 22. novembra so vrgli Lahi zopet več težkih bomb v mesto.

Lahi obstreljevali Gorico, ker „bivajo v njej le še Slovani“.

Laški list „Corriere della Sera“ piše o obstreljevanju Gorice:

Glavni vzrok obstreljevanja je, ker bivajo v Gorici le še Slovani, italijanski prebivalci so pa itak že zapustili mesto. Uničenje je zato upravičeno. Poleg tega leži Gorica v obsegu sovražnega ognja, italijanska artilerija je zato morala s stratežnega vidika prehiteti sovražnika z uničenjem mesta.

Slovenski junaki na Doberdolu.

Na Doberdolski planoti se je posrečilo Italijanom, da so južno od višine Sv. Mihaela našo fronto mimogrede predrl. A koroški in štajerski polki — torej zopet naši slovenski junaki — so v nočnem naskoku vrgli Italijane iz zavetih postojank. Izhodno od Sele so Italijani dne 22. in dne 23. novembra večkrat srdito napadli postojanke našega domačega pešpolka št. 47. A vrlji naši slovenskoštajerski junaki so kljub dvojnemu strašnemu sovražnemu ognju in enkrat celo v ročnem metežu in jurišu svoje postojanke trdno obdržali v svoji posesti. Slava krepkim slovenskoštajerskim sinovom!

Italijani imajo p 1 milijona mrtvih in ranjenih.

Italijani se zadnji čas v svojih uradnih poročilih hvalijo o velikih uspehih. Naše uradno poročilo z dne 23. novembra pa slovesno zatrjuje, da imamo mi po polletnem bojevanju z verolomnim zaveznikom ob Soči v posesti in sicer še v četrti bitki tisto obrambno črto, kakor ob začetku vojske. Tekom šestmesečnih borb se sovražnik ni mogel približati niti tistim točkam, katere je upal že v prvih naskokih zasesti. Pač pa je stala Italijane vojska dosedaj že okrog pol milijona mrtvih in ranjenih.

Višina Col di Lana v naših rokah.

Iz vojnega časnikarskega stana se dne 22. novembra poroča: Švedski polkovnik Akerman brzojavlja dne 22. novembra s Tirolskega: "Sam sem se osebno prepričal, da se nahaja višina Col di Lana v avstrijskih rokah in so danes Italijani to višino obstreljevali." Italijani so namreč v svojih uradnih poročilih zadnji čas trdili, da je ta važna gorska postojanka na južno-izhodni tirski meji v italijanskih rokah.

Naši zrakoplovci obiskali Gornjo Italijo.

Že zadnjič smo poročali o napadu naših zrakoplovcov na Verono. Dne 18. novembra popoldne torej pri belim dnevu, pa je oddelek avstrijskega zračnega brodivja z velikim uspehom metal bombe na Benetke. Bombe so dobro zadele. Porušnih je več vojaških naprav in stavb, posebno pa orožarna. V mestu je izbruhnilo več požarov. Italijani so naše zrakoplove ljuto obstreljevali, tudi italijanski zrakoplovci so se spustili v boj z našimi,

ki pa so se vsi nepoškodovani vrnili. Isti dan so naši zrakoplovci metal bombe tudi na mesto Belluno, dne 19. novembra pa na tovarno za sukno v mestu Schio. Dne 20. novembra se je pojavil v Gornji Italiji cel oddelek naših zrakoplovcov, ki so zopet napravili Lahom velik strah. Metal so bombe na mesto Verono, Vičenco, Tricesimo, Videm, Červinjan in Brescia. Kakor poročajo švicarski listi, je škoda, povzročena po avstrijskih zrakoplovcih, izredno velika. Italijanska vlada je te dni prepovedala poročila o napadih sovražnih zrakoplovcov na italijanska mesta. To je znamenje, da Italijanom naši obiski niso posebno ljubi.

Italija ne sklene posebnega miru.

Iz Rima poročajo angleški in francoski listi, da se je Italija končno pridružila Angliji, Franciji in Rusiji in baje ne bo sklenila nobenega posebnega miru.

Bolgarsko-srbsko bojišče.

Naše in bolgarske armade so Srbe popolnoma prepodile iz Stare Srbije. Le ozek pas macedonskega ozemlja od Novega pazarja ob Albaniji do grške meje pri Ohridi in Bitolju še ima srbska armada zasedenega. Huda in srdita borba se vrši sedaj za vhode na znamenito Kosovo polje ob reki Sitnici (okolica mesta Priština). Od severa in severozahoda prodirajo na Kosovo polje naše, od izhoda in jugoizhoda pa bolgarske čete. Srbi se ob obronkih gora, ki zapirajo od severoizhoda in jugoizhoda glavne vhode na Kosovo polje, krčevito branijo. Ozemlje je za obrambo zelo ugodno. Bolgari prodirajo med neprestanimi boji jugoizhodno od Pristine čez 1200 m visoko gorovje Žegovac-planina. Kakor je videti iz poročil, ki prihajajo s tega bojišča, se bodo te dni vrnili na Kosovem polju hudi boji med obupno se boretimi Srbi ter našimi četami.

O bojih med bolgarskimi ter francosko-angleškimi četami v južno-izhodnem kotu macedonske Srbije, prihajajo le skromna poročila. Toliko pa je gotovo, da so bili Francozi in Angleži že parkrat od Bolgarov pošteno tepeni.

Vsa javna pozornost je sedaj obrnjena na Grčijo. Francozi in Angleži se trudijo noč in dan, da bi pridobili Grčijo za se, ali pa, da bi vsaj pregovorili kralja Konstantina, da bi dovolil, da bi se del grškega ozemlja, južno od Bitolja proglasilo kot pristo prehodno ozemlje za umikajočo se srbsko armado. To bi rad četverosporazum dosegel za to, da se ne bi moglo srbske armade na grških tleh razorožiti. Ker Francozi in Angleži pritiskajo z vso silo ter grozijo celo z zasedenjem Soluna, je pričakovati, da se bo Grčija v toliko uklonila in bo skoro gotovo dovolila prosti beg srbske armade po svojem ozemlju v Albanijo.

V bližnjih dneh bo prišlo najbrž na Balkanu do izredno velikih dogodkov.

Četverosporazum zasede Solun.

Iz Soluna se poroča: Vsa znamenja kažejo, da bodo četverosporazumove čete zasedle Solun v najkrajšem času. V Solun je že došla cela vrsta francoskih in angleških železniških uradnikov. Četverosporazum tudi namerava zasesti železniške proge Solun—Doiran, Solun—Gevgjeli ter Gevgjeli—Doiran. Nadalje so spravili Angleži v Solun veliko število težkih topov. Spravili so jih v bližini pristanišča na suho.

Pri Valandovu.

Več višjih častnikov bolgarskega generalnega štaba je izjavilo: Bojna črta pri Valandovu je za angleške in francoske čete najneugodnejša, kakor si jo moremo predstavljati. Dobre postojanke so v rokah Bolgarov, ki lahko vkorakajo v Vardarsko dolino, da groze umikalni črti zaveznikov. Minuli teden je poizkušal sovražnik dvakrat prekoračiti Črno reko. Bolgari so odbili vse napade in so jih več ujeli.

Branilci prelaza Babuna popolnoma poraženi.

Angleški listi poročajo, da se na Vasičevu srbsko divizijo, ki je branila prelaz Babuna in Prilep, ne more več ranati. Ostanke, ki so bežali v Bitolj, razpolagajo le še s 7 topovi. Streliva primanj-